

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ БЕРДЯНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Бердянського
державного педагогічного
університету від 25 серпня 2016 року
(протокол № 1)

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності 024 Хореографія

Бердянськ
2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Бердянським державним педагогічним університетом

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: старший викладач кафедри хореографії Тетяна Ігорівна Фурманова

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «16» червня 2016 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Теорія і методика класичного танцю» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Хореографія. Фітнес» спеціальності 024 Хореографія.

Предметом навчальної дисципліни є базовий рівень знань та вмінь з теорії та методики класичного танцю.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення дисципліни «Теорія і методика класичного танцю» потребує знань з дисциплін загального циклу («Педагогіка», «Психологія», «Анатомія та Фізіологія»); циклу хореографічних дисциплін («Ритміка», «Партерна гімнастика», «Дихання в хореографії», «Гімнастика», «Історія хореографічного мистецтва»). Навчальна дисципліна «Теорія і методика класичного танцю» є основою для вивчення дисциплін хореографічного циклу: «Теорія і методика народно-сценічного танцю», «Теорія і методика українського народного танцю», «Теорія і методика сучасного танцю», «Теорія і методика викладання класичного танцю» та інших.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* навчальної дисципліни «Теорія і методика класичного танцю» є здобуття знань, умінь та навичок з класичного танцю, які складають основу професійної освіти хореографа і мають велике значення у формуванні особистості фахівця (балетмейстера, педагога, керівника хореографічного колективу).

1.2. *Основними завданнями* дисципліни «Теорія і методика класичного танцю» є:

- опанування теорії та методики вивчення вправ та рухів системи класичного танцю;
- формування виконавських навичок майбутнього вчителя хореографії;
- формування педагогічних навичок викладання класичного танцю;

- розвиток творчої активності, ініціативи майбутнього вчителя хореографії;
- розвиток навичок самостійної роботи, бажання до професійного росту та самовдосконалення;
- виховання у майбутніх вчителів хореографії танцювальної культури.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти набувають **компетентностей**:

Загальних:

Інструментальні: здатність до організації та планування, вміння застосовувати базові загальні знання, правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями (неофіційним, офіційним та науковим), вільно застосовувати наукові та хореографічні терміни; вміння працювати з комп'ютерними програмами; здатність розв'язувати проблеми і приймати рішення, здійснювати пошук інформації з різних джерел.

Міжособистісні: здатність до критичності та самокритичності, вміння працювати в команді, застосовувати організаторські здібності, позитивно ставитися до різних танцювальних культур, вміння спілкуватися та працювати в міжнародному середовищі, поважати творчі знахідки людей мистецьких професій.

Системні: здатність застосовувати знання на практиці, використовувати дослідницькі навички та вміння, проявляти лідерські якості, креативність, самостійність творчого мислення, прагнення до пошуку індивідуального хореографічного стилю, бажання досягти успіху в професійній сфері.

Етичні: знання та дотримання принципів етичного кодексу хореографа (творча незалежність, відповідальність тощо) педагогічної етики; повага гідності учасників навчально-виховного процесу.

Фахових:

Загально-професійні (базові)

1. Здатність використовувати базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для здійснення професійної діяльності.
2. Здатність використовувати основи теорії і практики хореографічного і музичного мистецтва в професійній діяльності, проектувати і здійснювати освітній процес у закладах культури, освіти і спорту.
3. Здатність до рефлексії, самовдосконалення і підвищення рівня професійної майстерності.
4. Здатність нести відповідальність за життя та здоров'я людини; розраховувати фізичне навантаження і пропагувати здоровий спосіб життя,
5. Здатність проектувати і проводити науково-дослідницьку та творчо-пошукову роботу.
6. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Спеціалізовано-професійні

7. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності з урахуванням індивідуальних хореографічних і фізичних здібностей; злагоджено працювати в групі виконавців.
8. Здатність створювати танцювальний репертуар різного рівня складності відповідно до соціальних та культурних потреб суспільства та поставлених завдань.
9. Здатність виконувати обов'язки керівника хореографічного колективу, розробляти навчально-методичні матеріали для здійснення хореографічного навчання в закладах культури та освіти.
10. Здатність використовувати спеціальну термінологію та адекватні комунікативні засоби рідної та іноземної мов (в усній та письмовій формах) у педагогічному спілкуванні та творчому процесі; застосовувати вербальний коментар в процесі навчання в лаконічній та доступній формі.
11. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології в галузі хореографії.

Демонструвати такі результати навчання:
Знання

ПРЗ 1. Здатність застосовувати базові знання, практичні навички організаційної, навчальної та творчої роботи керівника хореографічного колективу.

ПРЗ 2. Здатність застосовувати знання з теорії музики та навички гри на музичному інструменті; співпрацювати з концертмейстером, аргументовано підходити до вибору музичних творів в педагогічній діяльності та балетмейстерській творчості.

ПРЗ 4. Здатність володіти знаннями про законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці, застосовувати галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

Уміння

ПРУ 1. Здатність демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну танцювальну майстерність на належному фаховому рівні під час виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності.

ПРУ 3. Уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ПРУ 6. Уміння самостійно досліджувати наукову проблему в галузі хореографічного мистецтва, писати наукову роботу відповідно до вимог, дискутувати і аргументувати власну позицію

Комунікація

ПРК 1. Здатність орієнтуватися в основних подіях, які відбуваються в Україні, в світовому мистецькому хореографічному просторі (фітнес індустрії), визначати і формулювати проблеми, вміти аналізувати їх, виражати власну думку, вирішувати спірні питання щодо особистісних переконань та етичних міркувань.

ПРК 2. Здатність використовувати знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики української та

іноземної мов; уміння спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, дотримуватися етики ділового спілкування; пояснювати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї, проблеми, рішення у сфері хореографічного мистецтва (фітнес індустрії); аналізувати іншомовні джерела інформації для отримання даних та прийняття професійних рішень.

Автономність і відповідальність

ПРАВ 1. Здатність якісно виконувати завдання професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів, технічних умов тощо.

ПРАВ 2. Здатність демонструвати готовність до освоєння нової професійної інформації за допомогою самоосвіти; представляти і оцінювати власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРАВ 3. Здатність визначати стратегічні цілі професійної діяльності, шукати новаторські ідеї для пропаганди хореографічного мистецтва, українських національних традицій та здорового способу життя.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **720 годин / 24 кредитів ECTS.**

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Класичний танець як предмет навчання *Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу.*

Значущість дисципліни в системі професійної підготовки фахівця-хореографа; основні завдання курсу, компетентності та очікувані результати засвоєння дисципліни «Теорія і методика класичного танцю».

Тема 2. Основні поняття системи класичного танцю.

Особливості класичного танцю, як виду хореографічного мистецтва, основні поняття системи класичного танцю, характерні групи рухів; необхідні передумови щодо заняття класичним танцем.

Змістовий модуль 2. Історія виникнення та розвитку системи класичного танцю

Тема 1. Історія виникнення класичного танцю.

Історія виникнення та розвитку балетного мистецтва; розвиток класичної хореографії у контексті історичної еволюції; вклад видатних діячів минулого та сучасності у розвиток теорії та практики класичного танцювального мистецтва.

Тема 2. Основні етапи становлення системи класичного танцю.

Основні етапи становлення та розвитку системи класичного танцю; спільні риси та відмінності російської, італійської та французької школи класичного танцю; сучасні тенденції розвитку класичного танцю.

Змістовий модуль 3. Термінологія класичного танцю.

Тема 1. Специфіка термінології класичного танцю.

Історія виникнення термінології класичного танцю, основні етапи її розвитку, використання термінології в сучасній системі хореографічної освіти.

Тема 2. Терміни основних груп рухів.

Основні терміни, поняття класичного танцю; значення назв основних рухів класичного танцю (назва, що містить опис вправи, асоціативна назва і т. і.); розвиток навичок запису та вимову термінів класичного танцю.

Змістовий модуль 4. Постава тулуба, рук, ніг у системі класичного танцю.

Тема 1. Основні правила та методика постави тулубу у системі класичного танцю.

Значення вірної постави для оволодіння основами класичного танцю; основні вимоги та специфіка вірної постави тулубу; методика роботи над формуванням вірної постави тулубу на початковому етапі навчання.

Тема 2. Основні позиції ніг, система їх вивчення.

Значення вірної постави ніг у процесі засвоєння основ класичного танцю; основні правила вірної постави ніг; позиції ніг у класичному танці, методика виконання та вивчення; поняття «працюючої» та «опорної» ноги.

Тема 3. Основні позиції рук у системі класичного танцю, методика їх постави.

Значення вірної постави рук у класичному танці; формуванням правильного положення китиць; методика виконання та вивчення основних позицій рук, правила переведення рук з однієї позиції в іншу.

Змістовий модуль 5. Методика вивчення базових вправ класичного екзерсису обличчям до станка.

Тема 1. Основні вправи екзерсису біля станка (група battement, які виконуються за принципом ковзного руху).

Методика виконання та вивчення базових вправ класичного екзерсису; розвиток навичок виконання вправ групи battement, які будуються за принципом ковзного руху, обличчям до станка (battement tendu, battement tendu jete, battement releve lent, grande battement jete); закріплення правильної постави та набуття елементарних навичок координації.

Тема 2. Методика вивчення та виконання plie.

Значення вправи plie у контексті оволодіння основами класичного танцю. Основна характеристика вправи та її різновиди; методика виконання та підходи до вивчення вправи обличчям до опори; закріплення правильної постави тулубу, рук, ніг та набуття елементарних навичок координації.

Тема 3. Методика вивчення та виконання rond de jambe par terre.

Значення вправи для розвитку рухливості тазостегнового суглобу, біомеханіка руху; основні різновиди та правила виконання; методика вивчення rond de jambe par terre, виконання вправи обличчям до станка.

Змістовий модуль 6. Методика вивчення базових вправ класичного екзерсису обличчям до станка.

Тема 1. Вправи екзерсису біля станка (група рухів battement, які мають за основу положення sou-de-piede).

Методика виконання та вивчення базових вправ класичного екзерсису; розвиток навичок виконання вправ групи рухів battement, які будуються на

основі положення sur le cou-de-piede, обличчям до станка (battement frappe, battement fondu, battement soutenu, battement developpe); закріплення правильної постави та набуття елементарних навичок координації.

Тема 2. Методика вивчення та виконання rond de jambe en l'air.

Значення вправи для розвитку рухливості колінного суглобу, біомеханіка руху; основні різновиди та правила виконання; методика вивчення rond de jambe en l'air, виконання вправи обличчям до станка.

Змістовий модуль 7. Методика виконання вправ класичного екзерсису біля станка тримаючись однією рукою.

Тема 1. Методика виконання вправ класичного екзерсису біля станка тримаючись однією рукою.

Методика виконання вправ класичного екзерсису, тримаючись однією рукою за опору; розвиток м'язової пам'яті під час виконання вправ, здобуття навичок елементарної координації рухів. Засвоєння методики виконання та вивчення різновидів вправ класичного екзерсису таких, як battement tendu pour le piede, battement tendu jete pique, battement double frappe.

Тема 2. Відпрацювання вправ класичного екзерсису біля станка, тримаючись однією рукою.

Виконання вправ класичного екзерсису, тримаючись однією рукою за опору; робота над методично грамотним виконанням вправ та рухів; засвоєння методики виконання та вивчення різновидів вправ класичного екзерсису таких, як battement double frappe, grand battement jete pointe, rond de jambe par terre на demi plie.

Змістовий модуль 8. Основні вимоги до стрибків класичного танцю, техніка їх виконання

Тема 1. Основні вимоги до стрибків класичного танцю, їх класифікація.

Значення, художній та технічний зміст allegro, як частини уроку класичного танцю; значення термінів «елевація» та «балон»; класифікація стрибків та їх характеристика; основні вимоги до виконання стрибка у класичному танці.

Тема 2. Методика вивчення та виконання стрибків групи з двох на дві ноги.

Основні різновиди, методика виконання та правила вивчення стрибків групи з двох на дві ноги; формування навичок виконання стрибків у чистому вигляді.

Змістовий модуль 9. Вивчення комбінацій класичного екзерсису біля станка для початкового рівня навчання.

Тема 1. Методика побудови комбінацій класичного екзерсису для початкового рівня навчання.

Принципи комбінування рухів класичного екзерсису на початковому етапі навчання; вимоги до музичного супроводу навчального матеріалу; основні етапи роботи над вивченням окремих вправ та засвоєнням екзерсису загалом.

Тема 2. Вивчення комбінацій класичного екзерсису біля станка.

Робота над вивченням комбінаційних сполучень класичного екзерсису біля станка. Відпрацювання окремих рухів згідно з методикою їх виконання. Вивчення та виконання *battement sotenu* на 45, *temps releve*, напівобертів по п'ятій позиції, *demi rond de jambe* на 45, *battement developpe passé*, *pas coupe*, *pas tombe*, *pas degaje*.

Змістовий модуль 10. Виконання комбінацій класичного екзерсису біля станка для початкового рівня навчання

Тема 1. Виконання комбінацій класичного екзерсису для початкового рівня навчання.

Виконання класичного екзерсису біля опори. Робота над закріпленням сформованості постави тулубу, рук, ніг, голови, грамотним виконанням базових рухів класичного екзерсису та їх різновидів, цілісним виглядом

комбінаційних сполучень, розвитком елементарної координації рухів, музичністю виконання навчального матеріалу тощо.

Тема 2. Відпрацювання методики виконання вправ класичного екзерсису у комбінаціях рухів.

Відпрацювання методики виконання вправ класичного екзерсису біля опори. Робота над закріпленням сформованості постави тулубу, рук, ніг, голови, грамотним виконанням базових рухів класичного екзерсису та їх різновидів, цілісним виглядом комбінаційних сполучень, розвитком елементарної координації рухів, музичністю виконання навчального матеріалу тощо.

Змістовий модуль 11. Методика вивчення вправ класичного екзерсису посередині зали.

Тема 1. Методика вивчення вправ класичного екзерсису посередині зали.

Характерні особливості побудови екзерсису на середині зали; виконання вправ класичного екзерсису посередині зали в положенні en fasse; здобуття навичок виконання рухів без опори, згідно основних положень методики класичного танцю.

Тема 2. Методика виконання вправ класичного екзерсису посередині зали.

Виконання вправ класичного екзерсису посередині зали; засвоєння положень корпусу epaulement, малих поз класичного танцю, temps lie.

Змістовий модуль 12. Виконання вправ класичного екзерсису посередині зали

Тема 1. Виконання вправ класичного екзерсису посередині зали.

Виконання вправ класичного екзерсису посередині зали. Засвоєння правил поєднання рухів в елементарні комбінації; вивчення та виконання основних форм port-de-bras.

Тема 2. Відпрацювання техніки виконання вправ класичного екзерсису посередині зали.

Робота над виконанням вправ класичного екзерсису посередині зали; виконання елементарних комбінацій рухів; засвоєння групи рухів танцювальні кроки; виконання елементарного адажіо.

Змістовий модуль 13. Методика вивчення та виконання стрибків початкового рівня навчання.

Тема 1. Методика вивчення стрибків початкового рівня навчання.

Виконання стрибків групи з двох на дві ноги таких як temps leve saute, changement de piede, pas echange, у «чистому вигляді» та елементарних комбінаціях рухів.

Тема 2. Виконання стрибків початкового рівня навчання.

Вивчення та виконання стрибків з однієї ноги на дві ноги – pas assemble, з однієї ноги на іншу – pas glissade, у «чистому вигляді» та елементарних комбінаційних сполученнях.

Змістовий модуль 14. Відпрацювання стрибків початкового рівня навчання.

Тема 1. Вивчення та виконання найпростіших стрибкових комбінацій.

Виконання екзерсису біля станка; виконання екзерсису на середині зали; вивчення та виконання комбінаційних сполучень вправ allegro; здобуття елементарних прийомів техніки виконання окремих стрибків та цілого ряду рухів, поєднаних у комбінації.

Тема 2. Відпрацювання методики виконання стрибків у комбінаціях рухів.

Виконання екзерсису біля станка; виконання екзерсису на середині зали; вивчення та виконання комбінаційних сполучень вправ *allegro*; здобуття елементарних прийомів техніки виконання окремих стрибків та цілого ряду рухів, поєднаних у комбінації.

Змістовий модуль 15. Структура та принципи побудови уроку класичного танцю

Тема 1. Система побудови екзерсису біля станка.

Основні завдання уроку класичного танцю, послідовність та взаємозв'язок його основних частин; структура та принципи побудови екзерсису біля опори, правила його побудови, розподіл навантаження в залежності від вікових особливостей учнів; удосконалення навичок виконання вправ класичного екзерсису біля станка. посередині зали, вправ *adagio* та *allegro*.

Тема 2. Художній та технічний зміст екзерсису посередині зали.

Структура та принципи побудови екзерсису посередині зали, правила його побудови, розподіл навантаження в залежності від вікових особливостей учнів; удосконалення навичок виконання вправ класичного екзерсису посередині зали та його заключної частини *adagio*.

*Тема 3. Художній та технічний зміст вправ *allegro*.*

Структура та принципи побудови *allegro*, як частини уроку класичного танцю, правила побудови; послідовність виконання стрибків, розподіл навантаження в залежності від вікових особливостей учнів; удосконалення навичок виконання вправ *allegro*.

Змістовий модуль 16. Музичне оформлення уроку класичного танцю

Тема 1. Вимоги до музичного оформлення класичного екзерсису.

Роль музики, її образного та емоційного змісту у вихованні музичності й виразності виконання рухів класичного танцю; значення та основні принципи музичного оформлення уроку класичного танцю; необхідність відповідності танцювальної вправи характеру, ритмічному малюнку,

фразуванню, динаміці музичного, значення поступового ускладнення музичного оформлення відповідно до розвитку рухів і вправ класичного екзерсису.

Тема 2. Вимоги добору музичного матеріалу до вправ allegro.

Особливості роботи над музичним оформленням **allegro**; вимоги до музичного супроводу маленьких, середніх та великих стрибків; необхідність короткого, чіткого з явною сильною долею музичного фразування на маленьких стрибках; політність, використання затакту на середніх та великих стрибках.

Тема 3. Основні етапи роботи з концертмейстером з музичного оформлення уроку класичного танцю.

Основні етапи творчої співпраці викладача з концертмейстером; робота над добром музичного супроводу уроку; співпраця з концертмейстером в процесі розробки окремих частин уроку класичного танцю; основні прийоми роботи під час розучування та відпрацювання навчального матеріалу.

Змістовий модуль 17 Вивчення та виконання комбінацій рухів класичного екзерсису біля станка.

Тема 1. Вивчення комбінацій рухів класичного екзерсису біля станка.

Принципи ускладнення вправ класичного екзерсису біля станка (засвоєння різновидів тієї чи іншої вправи, прискорення темпу виконання, збільшення кількості рухів та ускладнення ритмічної побудови комбінацій); Засвоєння нового навчального матеріалу: battement tendu pour batterie, поворот fouette на 1/4 і на 1/2 кола носком у підлогу, battement double fondu, battement soutenu на 90, grand rond de jambe developpe, tombe з напівобертом, поворот на 360, flic-flac та т. і.

Тема 2. Виконання комбінацій рухів класичного екзерсису біля станка

Вивчення координаційних прийомів під час виконання практичного матеріалу, робота над чітким, методично правильним виконанням вправ класичного екзерсису біля станка; розвиток навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом.

Змістовий модуль 18. Вивчення та виконання комбінацій рухів класичного екзерсису на середині зали.

Тема 1. Вивчення комбінацій рухів класичного екзерсису на середині зали.

Принципи ускладнення вправ класичного екзерсису на середині зали (засвоєння різновидів тієї чи іншої вправи, прискорення темпу виконання, збільшення кількості рухів та ускладнення ритмічної побудови комбінацій); вивчення таких елементів екзерсису: battement tendu en tournant, battement tendu jete en tournant, rond de jambe par terre en tournant; підготовчих вправ до обертів на підлозі: preparation до pirouette із другої позиції, preparation до pirouette з п'ятої позиції, preparation до pirouette з четвертої позиції; temps lie; вивчення pas-de-bourree: pas-de-bourree en tournant, pas-de-bourree dessus-dessous, pas-de-bourree ballotte.

Тема 2. Виконання комбінацій рухів класичного екзерсису на середині зали.

Методика вивчення координаційних прийомів під час виконання практичного матеріалу, робота над чітким, методично правильним виконанням вправ класичного екзерсису посередині залу та елементарного adagio; розвиток навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом.

Змістовий модуль 19. Методика роботи над вправами allegro

Тема 1. Робота над вправами allegro.

Засвоєння методики виконання та правил вивчення стрибків системи класичного танцю таких як double assemble, стрибків з поворотом: temps leve sauté en tournant, changement de pieds en tournant, pas echappe en tournant;

стрибки з просуванням: pas assemble, pas jete; sissone ouvert, sissone tombee, pas ballonne, pas de chat, pas chasse, pas emboite, pas coupe, сценічний sissone. Робота над чітким, методично правильним виконанням вправ allegro; розвиток навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом.

Тема 2. Відпрацювання методики виконання стрибків.

Виконання класичного екзерсису біля станка, посередині зали. Відпрацювання техніки виконання стрибків, розвиток витривалості, робота над поставою дихання тощо.

Змістовий модуль 20 Виконання комбінацій стрибків.

Тема 1. Принципи побудови стрибкових комбінацій.

Виконання класичного екзерсису біля станка, посередині зали. Принципи побудови стрибкових комбінувань методика вивчення координаційних прийомів під час виконання практичного матеріалу; розвиток навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом.

Тема 2. Техніка виконання стрибкових комбінацій.

Виконання класичного екзерсису біля станка, посередині зали; робота над технікою виконання стрибкових комбінувань.

Змістовий модуль 21. Поза як виражальний засіб класичного танцю.

Тема 1. Класифікація поз класичного танцю.

Значення танцювальної пози як виражального засобу класичного танцю; методика побудови та основні принципи вивчення танцювальних поз системи класичного танцю; малі, середні та великі пози класичного танцю, прийоми їх виконання (arrondi, allongee) та використання в побудові класичного екзерсису.

Тема 2. Методика вивчення та виконання танцювальних поз.

Вивчення та виконання танцювальних поз класичного танцю *epaulement effacee, epaulement croisee, ecartee* вперед, *ecartee* назад, танцювальні пози *arabesque*; виконання вправ класичного екзерсису *adagio* та *allegro* у позах, відшліфовування навичок переходу з однієї пози в іншу.

Змістовий модуль 22. Танцювальні кроки класичного танцю як група рухів класичного танцю.

Тема 1. Танцювальні кроки класичного танцю.

Танцювальні кроки класичного танцю (*pas degage, pas tombe, pas coupe, pas glisse, pas failli, pas de bourree, pas balance, pas couru, temps lie* та ін.), їхнє значення, різноманітність рухів, методика та характер виконання; важливість засвоєння танцювальних рухів як вихідного матеріалу, на основі якого сформувалися та продовжують вдосконалення нові, більш складні виконавські прийоми сучасної класичної хореографії.

Тема 2. Методика вивчення танцювальних рухів.

Методика вивчення та виконання танцювальних кроків системи класичного танцю; використання танцювальних рухів комбінаціях класичного екзерсису біля станка та посередині зали.

Змістовий модуль 23. Методика вивчення та виконання поворотів та обертів у системі класичного танцю

Тема 1. Класифікація поворотів та обертів класичного танцю.

Оберт як технічний прийом та засіб танцювальної виразності в системі класичного танцю; знайомство з класифікацією та різновидами поворотів та обертів на підлозі, поступовістю їх вивчення.

Тема 2. Методика вивчення поворотів та обертів.

Особливості техніки виконання вправ екзерсису в повороті (*en tournant*), методика виконання в повороті великих танцювальних поз, танцювальних кроків; здобуття навичок техніки обертання на підлозі під час вивчення малих *pirouettes* із II, IV, V позицій ніг, обертів з просуванням (*tours chaines* та ін).

Змістовий модуль 24. Методика вивчення та виконання основних форми port-de-bras

Тема 1. Основні форми port-de-bras системи класичного танцю

Основні форми port-de-bras в системі класичного танцю, їх значення у процесі постави рук, здобуття виконавської майстерності тощо.

Тема 2. Вивчення та відпрацювання техніки виконання port-de-bras.

Виконання основних форм port-de-bras системи класичного танцю (I, II, III); подальше вивчення вправ для розвитку координації рухів та постави рук: четверте port-de-bras, п'яте port-de-bras; відпрацювання підходів до використання port-de-bras у комбінаціях класичного екзерсису біля станка та посередині зали, розгорнутій танцювальній формі adagio.

Змістовий модуль 25. Вивчення комбінацій класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ allegro.

Тема 1. Вивчення вправ екзерсису біля станка.

Подальше засвоєння вправ та рухів екзерсису біля станка, опанування технічно складних елементів; розглядає методику вивчення допоміжних та зв'язуючих рухів; вдосконалення навичок координації рухів, подальший розвиток музичності виконання вправ.

Тема 2. Вивчення вправ екзерсису посередині зали.

Подальше засвоєння вправ та рухів класичного екзерсису посередині зали, опанування технічно складних елементів, допоміжних та зв'язуючих рухів, нових танцювальних елементів; сприяє вдосконаленню навичок координації рухів, подальшому розвитку музичності виконання вправ, здобуттям апломбу.

Тема 3. Вивчення стрибкових вправ.

Подальше засвоєння вправ *allegro*, опанування технічно складних елементів; розглядає методику вивчення середніх та великих стрибків, допоміжних та зв'язуючих рухів, нових танцювальних елементів; сприяє вдосконаленню навичок координації рухів, подальшому розвитку музичності виконання вправ, здобуттям апломбу, елевації.

Змістовий модуль 26. Вивчення комбінацій класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ *allegro*

Тема 1. Вивчення вправ екзерсису біля станка.

Вивчення нових комбінацій рухів класичного екзерсису біля станка; відпрацювання методики виконання нових елементів, засвоєння принципів поєднання окремих елементів у сполучення, принципів зміни музичної розкладки рухів.

Тема 2. Вивчення вправ екзерсису посередині зали.

Вивчення нових комбінацій рухів класичного екзерсису посередині зали; відпрацювання методики виконання нових елементів, засвоєння принципів поєднання окремих елементів у сполучення, принципів зміни музичної розкладки рухів.

Тема 3. Вивчення стрибкових вправ.

Подальше засвоєння техніки виконання стрибків; вивчення нових комбінацій *allegro*; відпрацювання методики виконання нових елементів, засвоєння принципів поєднання окремих стрибків у сполучення; робота над вірною поставою дихання, елевацією.

Змістовий модуль 27. Виконання комбінацій класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ *allegro*

Тема 1. Виконання вправ екзерсису біля станка.

Виконання рухів класичного екзерсису біля станка; виконання поз класичного танцю в комбінаціях екзерсису; вільне володіння термінологією

класичного танцю; обізнаність з методики виконання рухів, типових помилок та прийомів їх подолання.

Тема 2. Виконання вправ екзерсису посередині зали.

Виконання елементарних рухів класичного екзерсису на середині зали en tournant; виконання підготовчих вправ до обертання; оволодіння наступним рівнем ускладненої координації при поєднанні рухів та елементів, визначених програмою.

Тема 3. Виконання стрибкових вправ.

Виконання рухів allegro. Відпрацювання методики виконання нових елементів, засвоєння принципів поєднання окремих стрибків у сполучення; робота над музичністю виконання вправ allegro, вірною поставою дихання, елевацією.

Змістовий модуль 28. Виконання комбінацій класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ allegro

Тема 1. Виконання вправ екзерсису біля станка.

Виконання рухів класичного екзерсису біля станка; виконання поз класичного танцю в комбінаціях екзерсису; вільне володіння термінологією класичного танцю.

Тема 2. Виконання вправ екзерсису посередині зали.

Виконання елементарних рухів класичного екзерсису на середині зали en tournant; виконання підготовчих вправ до обертання; оволодіння наступним рівнем ускладненої координації при поєднанні рухів та елементів, визначених програмою.

Тема 3. Виконання стрибкових вправ.

Виконання рухів allegro. Відпрацювання методики виконання нових елементів, засвоєння принципів поєднання окремих стрибків у сполучення; робота над музичністю виконання вправ allegro, вірною поставою дихання, елевацією.

Змістовий модуль 29. Принципи та правила комбінування вправ класичного танцю.

Тема 1. Принципи поєднання вправ та рухів у комбінації.

Організація рухів класичного танцю в умовах певного темпу і ритму; методика складання комбінацій екзерсису, доцільність поєднання окремих елементів при побудові комбінацій; визначення та врахування раціонального дозування м'язового навантаження

Тема 2. Основні види комбінаційних сполучень, методика їх складання.

Принципи об'єднання окремих вправ (врахування мети й завдання вправи, логічність поєднання окремих елементів в одній комбінації); поетапність роботи зі складання комбінацій класичного екзерсису біля станка та посередині зали.

Змістовий модуль 30. Методика складання комбінацій екзерсису для початкового рівня навчання.

Тема 1. Особливості комбінування вправ екзерсису на початковому етапі навчання.

Планування роботи з організації занять з класичного танцю на початковому етапі навчання; методика та поступовість вивчення рухів класичного екзерсису біля станка; особливості комбінування рухів, вимоги до музичного оформлення екзерсису; врахування вікових можливостей та хореографічної підготовки вихованців.

Тема 2. Створення комбінацій класичного екзерсису для початкового етапу навчання.

Розробка комбінацій класичного екзерсису для початкового етапу навчання; добір музичного супроводу до створених комбінацій рухів; апробація навчального матеріалу та його удосконалення.

Змістовий модуль 31. Методика запису комбінацій класичного екзерсису.

Тема 1. Прийоми запису комбінацій класичного екзерсису.

Прийоми запису комбінацій класичного екзерсису, робота з методичною літературою (порівняльний аналіз існуючих систем запису, розбір прикладів запису комбінаційних сполучень).

Тема 2. Здобуття навичок запису комбінацій класичного екзерсису.

Здобуття навичок запису комбінацій під час фіксації фрагментів навчального матеріалу, наданого викладачем та запис комбінаційних сполучень, розроблених самостійно.

Змістовий модуль 32. Вивчення та виконання класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ allegro.

Тема 1. Вивчення та виконання вправ екзерсису біля станка.

Опанування методики виконання вправ та рухів класичного екзерсису на півпальцях; уведення поворотів і обертань, урізноманітнення сполучень рухів, вивчення технічно складних елементів та рухів. Вивчення та виконання таких рухів, як grand rond de jambe jete, battement fondu на 90, поворот fouette en dehors та en dedans на $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$ кола з ногою, витягнутою попереду або позаду на 45 з прийому plie-releve, battement battu, battement developpe на півпальцях, battement debeloppe tombe, поворот fouette en dehors та en dedans на $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$ кола з ногою, витягнутою попереду або позаду на 90, grand battement jete developpe, grand battement jete passé, grand battement jete balance, flic-flac en tournant.

Тема 2. Вивчення та виконання вправ екзерсису посередині зали.

Продовження відпрацювання виконавських та педагогічних навичок; засвоєння логіки побудови комбінацій, їх відповідності уроку, засвоєння прийомів поєднання різних рухів. Вивчення таких рухів, як pirouette з другої позиції, pirouette з п'ятої позиції, pirouette з четвертої позиції, шосте port-de-bras, tour lent та т.і.

Тема 3. Вивчення та виконання стрибкових вправ.

Продовження роботи над розвитком майстерності виконання вправ allegro та здобуттям педагогічних навичок пояснення та вивчення стрибків системи класичного танцю; вивчення таких стрибків, як temps leve з ногою на

45, pas ballotte, pas failli, grande sissone ouverte, grand assemble; стрибків с поворотом: grande changemebt de pieds en tournant, grande echappe en tournant, sissone simple en tournant, sissone ouvert en tournant та інших.

Змістовий модуль 33. Вивчення та виконання класичного екзерсису біля станка, на середині зали та вправ allegro

Тема 1. Виконання вправ екзерсису біля станка.

Скорочення тривалості відпрацювання екзерсису біля станка (пожвавлення темпу, об'єднання окремих рухів у комбінації, виконання вправ підряд правою і лівою ногами або однією ногою в напрямку вперед, іншою у зворотному напрямку);

Тема 2. Вивчення та виконання вправ екзерсису посередині зали.

Продовження відпрацювання виконавських та педагогічних навичок; засвоєння логіки побудови комбінацій, їх відповідності уроку, засвоєння прийомів поєднання різних рухів. Вивчення таких рухів, як pirouette з другої позиції, pirouette з п'ятої позиції, pirouette з четвертої позиції, шосте port-de-bras, tour lent та т.і.

Тема 3. Вивчення та виконання стрибкових вправ.

Продовження роботи над розвитком майстерності виконання вправ allegro та здобуттям педагогічних навичок пояснення та вивчення стрибків системи класичного танцю; вивчення таких срибків, як temps leve з ногою на 45, pas ballotte, pas failli, grande sissone ouverte, grand assemble; стрибків с поворотом: grande changemebt de pieds en tournant, grande echappe en tournant, sissone simple en tournant, sissone ouvert en tournant та інших.

Змістовий модуль 34. Робота над технічністю виконання матеріалу уроку класичного танцю.

Тема 1. Робота над технічністю виконання уроку класичного танцю.

Виконання екзерсису біля станка, екзерсису посередині зали, вправ allegro; робота над вірною методикою виконання вправ та танцювальних рухів, відпрацювання техніки виконання комбінаційних сполучень.

Тема 2. Відпрацювання окремих рухів та комбінаційних сполучень.

Виконання екзерсису біля станка, екзерсису посередині зали, вправ allegro; робота над вірною методикою виконання вправ та танцювальних рухів, відпрацювання техніки виконання комбінаційних сполучень.

Змістовий модуль 35. Робота над музичністю виконання матеріалу уроку класичного танцю.

Тема 1. Музичність, як складова виконавської майстерності.

Значення музичності у формуванні виконавської майстерності; робота над музичністю виконання уроку класичного танцю.

Тема 2. Відпрацювання музичності виконання навчального матеріалу.

Відпрацювання музичності виконання навчального матеріалу; особливості виконання повільних та бистрих рухів, танцювальних поз, виконання вправ allegro.

Змістовий модуль 36. Складання та запис комбінацій класичного екзерсису.

Тема 1. Створення комбінацій екзерсису для середнього рівня навчання.

Основні завдання, методика побудови та програмний обсяг заняття з класичного танцю для середнього рівня навчання; вікові особливості та розподіл м'язового навантаження вихованців. Розробка комбінацій класичного екзерсису, добір музичного супроводу до створених комбінацій рухів.

Тема 2. Запис комбінацій класичного екзерсису.

Апробація створених комбінацій рухів класичного екзерсису на уроці, його удосконалення та запис за загальноприйнятими правилами.

Змістовий модуль 37. Методика виконання вправ класичного екзерсису на півпальцях.

Тема 1. Виконання екзерсису біля станка на півпальцях.

Опанування методики виконання вправ та рухів класичного екзерсису біля станка на півпальцях; скорочення тривалості відпрацювання екзерсису біля станка по звавленню темпу, об'єднання окремих рухів у комбінації, уведення

поворотів і обертань, урізноманітнення сполучень рухів, вивчення технічно складних елементів та рухів.

Тема 2. Виконання вправ екзерсису посередині зали на півпальцях.

Опанування методики виконання вправ та рухів класичного екзерсису посередині зали на півпальцях; пошвидження темпу, об'єднання окремих рухів у комбінації, уведення поворотів і обертань, урізноманітнення сполучень рухів, вивчення технічно складних елементів та рухів.

Змістовий модуль 38. Художній та технічний зміст великого адажіо.

Тема 1. Принципи побудови великого адажіо.

Адажіо, як розгорнута танцювальна форма. Значення адажіо у процесі оволодіння танцювальною технікою класичного танцю; основні принципи побудови, добору музичного супроводу; здобуття навичок виконання та складання великого адажіо.

Тема 2. Вивчення та виконання великого адажіо посередині зали.

Подальше оволодіння основними засадами теорії та методики класичного танцю, вивчення нових рухів, здобуття більш високої техніки, музичності виконання, робота над удосконаленням прийомів координації рухів; закріплення навичок виконання великого адажіо: збільшення його обсягу за рахунок урізноманітнення рухів і пошвидження музичного супроводу, збільшення рухів, що виконуються на одній нозі, уведення танцювальних *pas* та з'єднувальних елементів, спрямованих на надання комбінації танцювальності.

Змістовий модуль 39. Методика вивчення та ускладнення вправ *allegro*.

Тема 1. Засвоєння та відпрацювання стрибків.

Закріплення теорії та методики виконання стрибкових вправ, робота над здобуттям балону, елевації; удосконалення навичок виконання стрибків, розглянутих на попередніх курсах та ускладнення навчальних завдань, яке обумовлюється пошвидженням темпу виконання, урізноманітненням

поєднання стрибків в одній комбінації, зміною напрямів їх виконання в межах однієї комбінації.

Тема 2. Виконання вправ allegro.

Закріплення теорії та методики виконання стрибкових вправ, робота над здобуттям балону, елевації; удосконалення навичок виконання стрибків, розглянутих на попередніх курсах та ускладнення навчальних завдань, яке обумовлюється поштовхуванням темпу виконання, урізноманітненням поєднання стрибків в одній комбінації, зміною напрямів їх виконання в межах однієї комбінації.

Змістовий модуль 40 Виконання технічно складних вправ та рухів класичного танцю.

Тема 1. Виконання технічно складних рухів класичного танцю.

Особливості розвитку рухів та вправ класичного танцю, подальше оволодіння виразними засобами класичного танцю, розвиток технічності, музичності, виразності виконання; різноманітність підходів та прийомів виконання технічно складних елементів (оберти, tour lent, заноски echarpe battu, entrechacat-quatre та т. і.).

Тема 2. Відпрацювання рухів у комбінаційних сполученнях.

Відпрацювання технічно складних рухів класичного танцю в контексті виконання екзерсису біля станка, екзерсису на середині зали adagio та allegro.

Змістовий модуль 41. Багатофункційність класичного танцю в системі всебічного розвитку особистості.

Тема 1. Місце класичного танцю у формуванні особистості.

Популяризація класичного танцю в аматорському колективі; важливість знайомства зі зразками балетного мистецтва, де класичний танець виступає основним виразним засобом; вплив класичного танцю на гармонійний розвиток особистості (розвиток особистісних якостей, духовної

культури, розвиток фізичних даних, корекція та профілактика незначних вад, регулювання психічного стану та ін.);

Тема 2. Класична хореографія як основа виховання культури руху.

Естетично-виховний статус класичної хореографії, значущості уроків класичного танцю у формуванні естетичного смаку, чуття, естетичного ідеалу, культури руху; основні чинники естетичного виховання засобами класичного танцю (естетика рухів, музика, репертуар, костюм).

Змістовий модуль 42. Специфіка викладання класичного танцю в хореографічному колективі.

Тема 1. Основні вимоги до планування хореографічної роботи.

Особливості викладання класичного танцю в хореографічних колективах різної спрямованості (ансамблях класичного, народного, естрадного, сучасного танцю), зміст навчальних програм з урахуванням віку, хореографічної підготовки, напрямку роботи колективу; розробка змісту навчальних програм з класичного танцю для певного року навчання.

Тема 2. Добір та розробка навчального матеріалу.

Методика побудови заняття з класичного танцю та формування навичок складання уроку, розподілу навантаження відповідно до мети та завдань уроку, вікових особливостей дітей, творчої спрямованості хореографічного колективу, обсягу навчальної програми.

Тема 3. Основні етапи роботи з концертмейстером.

Здобуття навичок роботи з музичного оформлення уроку класичного танцю; активізація творчого мислення набуття методичного досвіду в умовах навчального процесу.

Змістовий модуль 43. Розробка змісту уроку класичного танцю.

Тема 1. Розробка змісту уроку для початкового рівня навчання.

Розробка змісту заняття з класичного танцю для дітей початкового рівня навчання; добір музичного матеріалу для проведення заняття.

Тема 2. Розробка змісту уроку для основного рівня навчання.

Розробка змісту заняття з класичного танцю для дітей основного рівня навчання; методика ускладнення навчального матеріалу; добір музичного матеріалу для проведення заняття.

Змістовий модуль 44. Проведення фрагментів уроку класичного танцю.

Тема 1. Проведення фрагментів заняття з класичного танцю для початкового рівня навчання.

Проведення фрагментів заняття з класичного танцю; методика викладання нового навчального матеріалу, робота з концертмейстером.

Тема 2. Проведення фрагментів заняття для основного рівня навчання.

Проведення фрагментів заняття з класичного танцю; методика викладання нового навчального матеріалу, робота з концертмейстером.

Змістовий модуль 45. Специфіка побудови відкритих занять з класичного танцю. Побудова академічного показу з класичного танцю до ДЕК.

Тема 1. Різновиди відкритих занять з класичного танцю.

Специфіка побудови відкритих форм роботи з класичного танцю таких, як відкриті заняття, показові уроки, академічні покази, класконцерти.

Тема 2. Основні етапи підготовки до відкритого заняття.

Засвоєння методики розробки та проведення відкритих занять з класичного танцю у аматорському колективі (добір матеріалу з урахуванням змісту програми, індивідуальних особливостей учнів); значення хореографічної теми у розробці показового уроку, різні підходи до музичного оформлення (використання музики одного композитору, композиторів однієї епохи тощо).

Змістовий модуль 46. Вивчення матеріалу академічного показу до ДЕК(вправи біля станка).

Тема 1. Вивчення екзерсису біля станка.

Розбір та вивчення комбінацій класичного екзерсису біля станка, стабільна робота студентів під час практичних занять; активізація самостійної навчальної діяльності студентів у позаурочний час,

зосередження уваги на навчально-пізнавальному та навчально-тренувальному напрямах самостійної роботи, самостійне опрацювання матеріалу академічного показу (вправи біля станка).

Тема 2. Виконання вправ екзерсису біля станка.

Виконання матеріалу до ДЕК (вправи біля станка); робота над методикою, технікою та музичністю виконання рухів.

Змістовий модуль 47. Вивчення матеріалу академічного показу до ДЕК (вправи на середині зали).

Тема 1. Вивчення комбінацій екзерсису на середині зали та вправ allegro.

Розбір та вивчення комбінацій класичного екзерсису на середині зали, відпрацювання техніки виконання вправ та рухів класичного екзерсису на середині зали та вправ allegro під час практичних занять.

Тема 2. Виконання вправ екзерсису на середині зали та вправ allegro.

Виконання матеріалу до ДЕК (вправи на середині зали); робота над методикою, технікою та музичністю виконання рухів; активізація самостійної навчальної діяльності студентів у позаурочний час, формування у майбутніх вчителів хореографії здатності до самостійного удосконалення професійних навичок.

Змістовий модуль 48. Відпрацювання навчального матеріалу до ДЕК.

Тема 1. Відпрацювання матеріалу академічного показу.

Виконання елементів, вправ, сполучень віртуозної техніки, які використовуються в матеріалі академічного показу до ДЕК; закріплення навичок виразності й музичності виконання адажіо, умінь професійного поєднання основних і допоміжних рухів, досконалості координаційних прийомів у комбінаціях allegro; розвиток навичок ансамблевого виконавства (уміння одночасно бачити себе й відчувати партнерів, функціонально співвідносити свою партію з іншими завданнями колективного виконавства).

Тема 2. Відпрацювання матеріалу академічного показу.

Поняття виконавської майстерності в хореографії, удосконалення виконавської майстерності засобами класичного танцю, спираючись на технічно складний та високохудожній матеріал академічного показу до підсумкової атестації, який у повній мірі сприяє розвитку виконавської майстерності; поняття акторської майстерності у класичному танці, основні критерії та підходи до її розвитку, значення та засоби регулювання емоційного і психологічного стану танцівника; здобуття навичок втілення танцювального образу на уроці класичного танцю.

3. Рекомендована література

Базова

1. Ваганова А. Я. Основы классического танца / Агрипина Ваганова. – СПб : «Лань», 2000. – 192 с.
2. Головкина С. Н. Уроки классического танца в старших классах / С. Н. Головкина. – М. : Искусство, 1989. – 123 с.
3. Звездочкин В. А. Классический танец / В. А. Звездочкин. – Ростов н/Д. : Феникс, 2005. – 410 с.
4. Тарасов Н. Классический танец / Николай Тарасов. – М. : Искусство, 2005. – 512 с.
5. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю : [підручник] / Лариса Цветкова. – К. : Альтерпрес, 2007. – 324 с.
6. Чекетти Г. Полный ученик классического танца / Грациозо Чекетти. – М. : АСТ/Астрель, 2010. – 512 с.

Допоміжна

1. Бахрушин Ю. История русского балета / Ю. Бахрушин. – М. : Просвещение, 1977. – 287 с.
2. Бежар М. Мгновение в жизни другого / М. Бежар. – М. : В/О «Союз театр», 1989. – 242 с.
3. Блок Л. Д. Классический танец. История и современность / Л. Д. Блок. – М. : Искусство, 1987. – 380 с.
4. Бочарникова Э. Тем, кто любит балет / Э. Бочарникова, Г. Иноземцева. – М. : Рус. яз., 1987. – 248 с.
5. Валукин Е. П. Мужской классический танец / Е. П. Валукин. – М. : Искусство, 1987. – 104 с.
6. Васильева Т. Балетная осанка: Метод. пособие / Т. Васильева – М. : Высш. шк. изящных искусств. ЛТД, 1993. – 105 с.
7. Гаевский В. Дивертисмент / В. Гаевский. – М. : Искусство, 1981. – 231 с.
8. Новер Ж. Ж. Письма о танце / Ж. Ж. Новер. – М. – Л. : Искусство 1965.
9. Красовская В. История русского балета / В. Красовская. – Л. : Искусство, 1978. – 231 с.

10. Пестов П. Уроки классического танца / П. Пестов. – М. : Вся Россия, 1999. – 428 с.
11. Серебренников Н. Н. Поддержка в дуэтом танце / Н. Н. Серебренников. – Л. : Искусство, 1985. – 146 с.
12. Ярмолович Л. Принципы музыкального оформления урока классического танца / Л. Ярмолович – М. : Искусство, 1968. – 143 с.

Интернет ресурси

1. www.bdpu.org (сайт БДПУ, library)
2. Медіатека ІППОМ БДПУ – 5В 306
3. http://www.regionalmuseum.kr.ua/muzh01a1_u.htm (електронна бібліотека книжок з дисципліни)
4. Ukrainian-dancing.com <http://ukrainian-dancing.com/video11.html>
5. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/156410>
6. <http://terpsihora.net/index.php/uroki/teoriya/102-klass-tanec>
7. http://www.divastudio.ru/dance/klassicheskii_tanec
8. <http://www.release-complex.com.ua/ru/pages/16/classic-dance.html>
9. http://divadance.ru/dda_2_classic.htm
10. <http://www.dance-league.com/node/3>
11. <http://pmdance.ru/index.php?id=11&module=pages>
12. <http://www.dancepages.ru/study/schools/classica-dance>
13. http://dbalet.ru/index.php?catid=38:2010-03-26-13-35-35&id=127:2011-01-27-05-05-54&itemid=77&option=com_content&view=article
14. http://glossary.ru/cgi-bin/gl_sch2.cgi?RKrgxxo,lxqop!ygtl
15. http://4dancer.ru/index.php?cat_id=27&fla=stat&nma=catalog&nums=578
16. <http://www.horeograf.com/muzyka/klassicheskij-tanec>
17. <http://probalet.info/klassicheskij-tanec>

- 4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік, екзамен
- 5. Засоби діагностики успішності навчання:** тести, усні відповіді, складання та запис фрагментів уроку, практичні та академічні покази.